

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa J. K. i T. K.
przeciwko M. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 sierpnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 20 listopada 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 października 2006 r. Sąd Okręgowy w G. zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwoty po 16.358,60 zł (z odsetkami ustawowymi) z tytułu uzupełnienia zapisu testamentowego oraz kwoty po 4.411,20 zł (z odsetkami ustawowymi) z tytułu uzupełnienia zachowku, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i orzekł o kosztach postępowania.

Apelacje wniosły wszystkie strony: pozwana zaskarżyła wyrok w części uwzględniającej powództwo do kwot po 4.411,20 na rzecz każdego z powodów z

tytułu uzupełnienia zachowku i co do kosztów, a powodowie - w części oddalającej ich powództwa (tj. co do kwoty 72.239 zł) i co do kosztów.

Wyrokiem z dnia 20 lipca 2007 r., sygn. akt I ACa [...], Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w części oddalającej powództwo w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powodów odsetki ustawowe od kwoty 53.584,50 zł od dnia 28 października 2004 r. do dnia 19 czerwca 2005 r. i od kwoty 11.918,50 zł od dnia 20 czerwca 2005 r. do dnia 6 grudnia 2006 r., oddalił w pozostałej części apelacje powodów w zakresie dotyczącym zapisu testamentowego oraz uchylił zaskarżony wyrok w punktach II, III (odnośnie do zachowku) i w punktach IV, V i VI, przekazując sprawę w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 28 maja 2018 r. zasądził od pozwanej na rzecz powoda J. K. kwotę 113.662,62 zł z bliżej oznaczonymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie, oddalił jego powództwo w pozostałej części oraz powództwo T. K. i orzekł o kosztach postępowania.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...]:

1. umorzył postępowanie apelacyjne wywołane apelacją powoda T. K. w części zaskarżającej oddalenie jego powództwa co do kwoty 12.000 zł, a w pozostałym zakresie oddalił jego apelację,
2. zasądził od powoda T. K. na rzecz pozwanej kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego,
3. oddalił apelację powoda J. K.,
4. oddalił apelację pozwanej,
5. zasądził od pozwanej na rzecz powoda J. K. kwotę 1.350 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego,
6. oddalił zażalenie,
7. zasądził od pozwanej na rzecz powoda T. K. kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżąca wskazała przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłącznie podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl., z dnia 18 kwietnia

2018 r., II CSK 726/17, niepubl., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżąca nie wykazała, by wyrok Sadu Apelacyjnego był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami.

Niewystarczające w tym względzie są argumenty mające świadczyć o pominięciu przez Sąd Apelacyjny części materiału dowodowego. Uzasadnienie orzeczenia wskazuje, że Sąd ten poddał ocenie zarówno oświadczenia stron zawarte w pismach procesowych składanych w innym postępowaniu, jak również zeznania świadków, stron i ich twierdzenia. Wskazał też w motywach znaczenie poszczególnych dowodów oraz dowody, na których się oparł, dokonując ustaleń co do tego, czy na rzecz powoda J. K. dokonane zostały darowizny. Uwzględnił przy tym sytuację majątkową powoda i jego rodziców w czasie, w którym darowizny te miały być dokonywane. Odmienne ocena tych dowodów i odmienne wnioski wyprowadzane przez skarżącą w zakresie ich znaczenia dla ustalenia, czy darowizny zostały na rzecz powoda dokonane, nie uzasadniają twierdzenia o oczywistości naruszenia art. 382 k.p.c. W kontekście całości rozbudowanych rozważań Sądu odwoławczego dotyczących tej kwestii (por. s. 23-30) nieustosunkowanie się wprost do argumentu przytoczonego przez pozwaną w apelacji, że na dokonanie darowizn na rzecz powodów powołała się już w piśmie z dnia 12 września 2002 r., nie może mieć znaczenia decydującego, ponieważ uwaga Sądu skupiła się - z oczywistych względów - nie na piśmie pozwanej, lecz na mocy dowodowej własnego oświadczenia J. K., które było dlań niekorzystne. Zrozumiałe też, że poza kontekstem dotyczącym owego oświadczenia twierdzeniom samych stron (bezpośrednio zainteresowanych) Sąd poświęcił ograniczoną uwagę, koncentrując ją na uwarunkowaniach obiektywnych (trudnej sytuacji majątkowej rodziców stron i dobrej sytuacji materialnej powoda, por. s. 25-28), wykazywanych także dokumentami. Szczegółowy zaś dowód z dokumentu w postaci oświadczenia powodów z dnia 27 lutego 2003 r. nie był w apelacji powoływany.

W konsekwencji o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie mogą też świadczyć zarzuty dotyczące oddalenia wniosków dowodowych pozwanej

o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego ds. szacowania wartości nieruchomości na okoliczność wartości przedmiotu darowizn poczynionych na rzecz powoda.

Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie stwarza też podstaw, by uznać, że Sąd Apelacyjny pominął zarzuty apelacji dotyczące kwalifikacji prawnej spłaty długu pozwanej względem Skarbu Państwa przez ojca stron z majątku wspólnego rodziców stron. Wskazał on bowiem wyraźnie, że dług ten był długiem samej pozwanej i że jego spłatę przez ojca „bez oczekiwania od pozwanej jego zwrotu”, można zakwalifikować jako nieodpłatne przysporzenie na jej rzecz, polegające na zmniejszeniu jej pasywów, kosztem majątku wspólnego ich rodziców” (por. s. 31 uzasadnienia). Powoływana przez skarżącą okoliczność, że ojciec pozwanej odpowiadał za powyższy dług jako poręczyciel pozwanej, nic w tym względzie nie zmienia, zważywszy, iż także poręczyciel, który spłaca „cudzy dług”, może działać *cum animo donandi*, a w takim razie nie nabywa spłaconej wierzytelności do wysokości dokonanej zapłaty (art. 518 § 1 pkt 1 k.c. nie ma wówczas zastosowania). Z tego względu o oczywistej zasadności skargi nie mogą świadczyć powoływane przez nią naruszenie art. 993 w związku z art. 888 i z art. 889 pkt 1 k.c.

Powódka nie wykazała również oczywistego charakteru wskazywanego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania naruszenia art. 455 w związku z 481, z art. 391 i z art. 5 kc. Przebieg postępowania wskazuje, że znała i mogła ocenić wszystkie okoliczności, które według przepisów dotyczących zachowku miały wpływ na ustalenie wysokości świadczenia należnego powodowi z tego tytułu, natomiast podejmowanie przez powoda próby podważenia prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku przez pozwaną nie stanowi w okolicznościach przedmiotowej sprawy dostatecznej podstawy dla przyjęcia, że rozstrzygnięcie w zakresie odsetek jest dotknięte kwalifikowaną wadliwością. Nie można przy tym zapominać, że zastosowanie przez ustawodawcę klauzuli generalnej immanentnie wiąże się z zawarowaniem znacznej swobody decyzyjnej sądowi, co zwięża zakres przypadków, w których można mówić o oczywistej sprzeczności rozstrzygnięcia z art. 5 k.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2018 r., III CSK 125/18, niepubl. i z dnia 11 września 2019 r., IV CSK 662/18, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. Wysokość kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym należnych powodowi ustalono stosownie do § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).

ke